

TARIX DARSLARINI INTERFAOL O`TILISHIGA OID TEXNOLOGIK XARITA VA DARS ISHLANMALARINI TUZISH BO`YICHA TAVSIYALAR

Nozimaxon Kimsanova Narimonovna

Marg'ilon shahar 19-umumiy o'rta ta'lim maktabi

Tarix fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tarix darslarida interfaol metodlardan foydalanib o`tilgan bir soatlik dars ishlanmasi haqida. Barkamol shaxs hamisha o`z Vatani kamolotini rivojlantiradi, uning ravnaqi yo`lida umrini baxshida etishni o`z burchi deb biladi. Barkamol avlod tushunchasi tarixiy ahamiyatga ega bo`lib, o`z davrining komil insoni hisoblanadi. Demak, sog`lom yoshlar har qachon, har yerda o`z fikriga, sog`lom mulohazasiga ega bo`ladi, xalq va davlat manfaatini himoya qiladi. Uning aql-zakovati, intellekti, teran dunyoqarashi orqali o`z maqsadiga erishish yo`llarini qidirib topadi.

Kalit so`zlar: intellekt, pedagogik texnologiyalar, blits ,Dukchi eshon

KIRISH: “O`zbekiston Respublikasining ustuvor siyosati, ta'lim tizimi ish mazmunini demokratlashtirish, XXI asr yoshlarini har tomonlama rivojlangan, yetuk, dunyoviy fikr yuritadigan, bilimli, barkamol shaxslarni jahon ta'lim standartlariga mos ravishda tarbiyalash dolzarb vazifalardan biridir”.

Yurtimiz kelajagi, xalqimiz, mamlakatimizning intellektual salohiyatiga, aql-zakovatiga, milliy ta'lim-tarbiya tizimini jahon andozalari asosida takomillashtirish, ta'lim tizimini yangi zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil qilishga, kadrlar tayyorlashga bevosita bog`lik. Yangicha fikrlaydigan, zamonaviy bilimlarga ega bo`lgan barkamol tashkilotchi va zukko kadrlarga ega bo`lishi uchun avvalo ta'lim-tarbiya tizimini tubdan o`zgartirish, uni hozirgi davr talabi darajasiga ko`tarish zarur va muhimligini hayot taqozo etyapti.

Mustaqillik yillarida ta'lim tizimiga ko`plab tushuncha va atamalar, yangicha qarashlar kirib keldi. Bugungi kunda ta'limning zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkillashtirish va takomillashtirish masalalari dolzarb bo`lib qolmoqda. Bizga ma'lumki, pedagogik texnologiyalarning asosini interfaolmetodlarga asoslangan yondashuvlar tashkil etadi.

Ta'lim tizimida, ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish – ta'lim samaradorligini oshiradigan innovasion usuldir. Yoshlarni yangicha ishlashga va tafakkur yuritishga o`rgatish davr talabi ekanligi birinchi Prezidentimiz tomonidan asoslab berilgan edi.

So`ngi yillarda barcha ta'lim muassasalarida o`qitish jarayonida interfaol usullardan foydalanish masalasi dolzarb etib ko`rsatilmoqda. Bu esa interfaol ta'lim asosida tashkil etilayotgan pedagogik jarayonlarni mazmun-mohiyatini to`liq tushunib etishga va ularni samarali, qiziqarli, sifatli bo`lishini ta'minlashga olib keladi. Ushbu metodik tavsiyanomada pedagogik texnologiyalarning ta'rifi, tarkibiy tuzilishlari, interfaol ta'limning tasnifi, uslub, metod, mashq, o`yin tushunchalari va ularning mohiyati yoritib beriladi. Interfaol usullardagi darslar o`quvchini ijodiy fikrlashga, olingan axborotlarni faollikda hal etishga, fikrni erkin bayon etishga, tashabuskorlikka, guruhlarda masalalar echimini topishga, hamkorlikda ish yuritishga, fikrni yozma

ravishda bayon etishga chorlaydi. Bunday yondoshuvlar tarix fanlari o`qituvchilari uchun muhimdir. Hozirda yangicha metodlarni yoki innovasiyalarni ta'lim jarayoniga tadbiq etish haqida to`xtalganda interfaol usullar bilan birga texnika vositalarining qo`llanilishi tushuniladi.

Interfaollik – bu o`zaro ikki kishi faolligi, ya'ni, bunda o`quv- jarayoni o`zaro suhbat tariqasida dialog shaklida (komp'yuter yordamida) yoki o`quvchining o`zaro muloqotiga asosan kechadi.

Interfaollik o`zaro faollik, harakat, ta'sirchanlik, o`quvchi va o`qituvchi muloqotlarida sodir bo`ladi. Interfaol usulning bosh maqsadi: o`quv jarayoni uchun eng qulay vaziyat yaratish orqali o`quvchining faol, erkin fikr yuritishiga muhit yaratishidir. U o`zini intellektual salohiyatini namoyon etadi va o`quv sifati va samaradorligini oshirishni ta'min etadi. Interfaollik asosida darsni tashkil etish shunday kechadiki, bu jarayonda birorta ham o`quvchi chetda qolmaydi, ya'ni ular ko`rgan, bilgan, o`ylagan fikrlarini ochiq-oydin bildirish imkoniyatiga ega bo`ladilar.

O`quvchilar hamkorlikda ishlashda mavzu mazmunini bilish, o`zlashtirishda o`zlarining shaxsiy hissasini qo`shish imkoniyatiga ega bo`ladilar. O`zaro bilimlar, g`oyalar, fikrlarni almashish jarayoni sodir bo`ladi. Bunday holatlar o`zaro samimiylikni taminlaydi, yangi bilimlar olish, o`zlashtirishga havas ortadi, shu jarayonda bir-birlarini qullab-quvvatlash, o`zaro do`stona munosabatlar vujudga keladi. O`ylaymizki, ushbu metodik tavsiyanoma tarix fani o`qituvchilarining darslarni samarali olib borishlarida uslubiy yordam beradi. Tayyorgarlik bosqichi (chaqiriq). O`qituvchi mashg`ulot boshlanishida

tinglovchilar fikrini o`tiladigan materialga to`playdigan topshirik beradi. 3-5 daqiqa davomida mavzu bo`yicha o`quvchilarga oldindan ma'lum bo`lgan bilimlarni tahlil qilib, ularni ro`yxat ko`rinishida yozishni taklif qiladi. Muddat o`tgandan keyin o`qituvchi o`quvchilardan o`z g`oyalari bilan o`rtog`lashishni so`raydi va ularni ixcham shaklda doskaga yozib chiqadi. O`quvchilar yordamida to`plangan g`oyalarni kategoriyalarga bo`lish mumkin. SHunday so`ng, o`qituvchi 10-20 daqiqa davomida ma`ruzaning 1-chi qismini o`qiydi (anglash). Ma`ruzaning birinchi qismidan so`ng, o`qituvchi o`quvchilarga o`zlarining g`oyalarni ma`ruzadan eshitganlari bilan taqqoslashni so`raydi (fikrlash). Keyingi tayyorgarlik faoliyati (chaqiriq). Endi o`qituvchi o`quvchilarga juftlikda ishlab, ularning oldingi bilimlarini aniqlash va bu bilan ma`ruzaning keyingi qismini eshitish maqsadini belgilovchi qisqa topshiriqlar beradi.

Ma`ruzaning davomi - anglash va fikrlashni o`z ichiga olgan sikl qaytarish.

Yaquniy topshiriq (fikrlash). Bu topshiriq turli shakllarda berilishi mumkin.

Masalan: 10 daqiqali esse; 5 daqiqali esse; ma`ruzada keltirilgan eng muhim jihatlarga tegishli ochiq savolga javob berishlarini so`rash.

Aqliy hujum

Aqliy hujum strategiyasi universal uslub bo`lib, uning vazifasi yangi g`oyalarni yaratishdir. Aqliy hujum muammoni hal qilayotgan kishilarning quproq aql bovar qilmaydigan va xatto fantastik g`oyalarni yaratishga undaydi. G`oyalar qancha ko`p bo`lsa, ularning hech bo`lmaganda bittasi ayni muddao bo`lishi mumkin. Bu strategiyani ko`llashda o`qituvchi yozuv taxtasida savolni yozadi va o`quvchilardan berilgan fikrlarini (javoblari) yozib boradi. Auditoriyada aytilgan barcha g`oyalarni yozuv taxtasida yozish paytida o`qituvchi g`oyalarga izoh bermaydi, fikrlar savolga

bog`liq holda aytiladi. Asosiy qoidalardan biri, har qanday g`oyani aytish mumkin, fikr hech qanday cheklovlarsiz iloji boricha qattiqroq aytilishi lozim.

Aqliy xujumni ma`ruzalarda - yakka tartibda yoki juftlikda, amaliy mashg`ulotlarda esa 4-7 kishidan iborat kichik guruhlarda ham o`tkazish mumkin. Ushbu strategiya mashg`ulotlarda o`quvchilar faolligini oshirishga, charchoqni yo`qotishga, g`oyani izlashga sharoit yaratadi.

Tayanch so`zlar bo`yicha chaqiriq.

U yoki bu mavzu bo`yicha bilimlarni tiklash usullaridan biri «Tayanch»

so`zlar bo`yicha chaqiriq pedagogik strategiya hisoblanadi. Uni amalga oshirish uchun o`quvchilarga 3-5 tayanch so`zlar beriladi. O`quvchilar shu so`zlar o`rtasidagi mantiqiy bog`lanishning o`z variantlarini taklif etishadi. Bu mantiqiy bog`lanish 3 daqiqali esseda yoritilishi mumkin.

O`ylang (Juftlikda ishleng) Fikr almashing

Bu ancha jadallik bilan bajariladigan birgalikdagi faoliyat bo`lib, o`quvchilarni axborot ustida fikrlashga va o`z fikrlarini sheriklar yordamida - aniq shaklga kiritishga yo`naltiradi. O`qituvchi odatda «ochiq», uzoq fikrlashga undaydigan savolni oldindan tayyorlab qo`yadi va ayrim o`quvchilardan qisqa javoblar yozishni so`raydi. So`ngra, o`quvchilar juftliklarga bo`linib, bir-birlari bilan o`z muloxazalarini o`rtoqlashadilar va ikkala fikrni o`z ichiga olgan yagona javobni tayyorlashga o`rinadilar va nihoyat, o`qituvchi bir necha juftlikdan (vaqt etishiga bog`liq holda) o`ttiz sekund ichida auditoriyaga o`z ishini qisqacha yakunini bayon etib berishni so`raydi.

«Klaster»

«Klaster» so`zi g`uncha, bog`lan ma`nosini anglatadi. Klasterlarga ajratishni da`vat, anglash va mulohaza qilish bosqichlaridagi fikrlashni rag`batlantirish uchun qullash mumkin. U asosan yangi fikrlarni o`yg`otish, mavjud bilimlarni ro`yobga chiqarishga qaratilgan strategiya bo`lib, muayyan mavzu bo`yicha yangicha fikr yuritishga chorlaydi. Biror mavzuni o`rganishni boshlash paytida klasterlar tuzishdan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Klaster tuzish ketma-ketligi:

• Sinf yozuv taxtasi o`rtasidagi katta qog`oz varag`iga «kalit» so`zi yoki so`z birikmasini yozing.

• Sizni fikringizcha, bu mavzuga tegishli bo`lgan so`zlar yoki so`z birikmasini yozib chiqing.

• Tushuncha va g`oyalar o`rtasidagi o`zaro bog`lanishlarni ko`rsating.

• Eslagan variantlaringizning hammasini yozing.

Klaster tuzishda guruhdagi barcha o`quvchilarning ishtirok etishi, shu guruh uchun g`oyalar o`zagi bo`lib xizmat qiladi.

Venn diagrammasi

Axborotni grafik asosda tashkil qilishning bu shakli umumiy va fark qiladigan tamonlarga ega bo`lgan ikki yoki uch mavzuni takkoshlash jarayonida ishlatiladi. Chap doira bir mavzuning o`ziga xos bo`lgan tomonlari, ung doirada ikkinchi mavzuning o`ziga xos tomonlari yozib chiqiladi. Doiralarning tutashgan joylaridan esa ikkala mavzuning umumiy tomonlarini ko`rsatish uchun foydalaniladi.

Venn diagrammasi ustida ishlash jarayonini qo`yidagicha amalga oshirish tavsiya etiladi:

1. Aqliy xujum yordamida takkoshlashning asosiy parametrlarini aniqlashdir.

2. Venn diagrammasi ustida ishlash.
3. Taoslash natijalarining prezentasiyasi.

Bu ko`rinishdagi interaktiv ish o`quvchilarning aktiv ishtirokida bajarilib, analitik fikrlash ko`nikmalarni hosil bo`lishiga yordam beradi.

Konseptual jadval

Konseptual jadval - materialni uyushtirishning samarali usullardan hisoblanadi. Ikkita va undan ko`p jihatlar yoki savollarni takkoslash taqazo etilganda ushbu usul ayniqsa foydali bo`ladi. Jadval quyidagicha tuziladi:

jadvalning vertikal ustunlarida takkoslanadigan narsalar, gorizontol qatorlarda esa ushbu taqqoslanadigan narsalarning turli xususiyat va xossalari yozib chiqiladi. Bu usuldan ma`ruzani o`qish jarayonida, seminar mashg`ulotlar o`tkazishda, hamda mustaqil ta`lim jarayonida keng foydalanish mumkin.

MAVZU	9-sinf Andijon qo'zg'oloni
Maqsad, vazifalar	Maqsad: O'quvchilarga 1898 yil Andijonda bo'lib o'tgan qo'zg'olon to'g'risida bilimlar berish Vazifalar: - o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otish, ularda mavzu asosida bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va kengaytirish. - mavzuga oid tarqatilgan materiallarni o'quvchilar tomonidan yakka va guruh holatida o'zlashtirib olishlari hamda suhbat munozara orqali tarqatma materiallardagi matnlar qay darajada o'zlashtirilganligini nazorat qilish, ularni bilimini baholash.
O'quv jarayonining mazmuni	1898 yil Andijonda bo'lib o'tgan qo'zg'olon, uning boshlig'i Dukchi eshon haqida, qo'zg'olonning ahamiyati haqida bilimlar berish
O'quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Uslub: Og'zaki bayon qilish, "Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri" o'yini "Blits oyin", "Tushunchalar mazmuni" texnologiyalari. Shakl: suhbat-munozara, amaliy mashg'ulot, kichik guruhlar va jamoada ishlash. Vosita: Tarqatma materiallar: matnlar, rasmlar. Usul: Tayyor yozma materiallar va chizmalar asosida.
	Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish. Baholash: Rag'batlantirish, 5 balli tizim asosida baholash.
Kutiladigan natijalar	O'qituvchi: mavzuni qisqa vaqt ichida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirishiga erishadi, o'quvchilar faolligini oshiradi. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish uyg'otadi. Bir mashg'ulot jarayonida o'quvchilarni baholaydi. O'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishadi. O'quvchilar tomonidan yozma axborotni mustaqil o'rganish, uni xotirada saqlash, boshqalarga yetkazish, savol berish va savollarga javob berishga o'rgatadi. O'quvchi: Yangi bilimlarni egallaydi. Yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi. Nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi, o'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi, qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotga ega bo'ladi va baholay oladi.

Kelgusidagi rejalar (tahlil, o'zgarishlar)	O'qituvchi: Yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va darsda tatbiq etish, takomillashtirish. O'z ustida ishlash, mavzuni hayotiy voqealar bilan bog'lash. Pedagogik mahoratni oshirish. O'quvchi: matn bilan mustaqil ishlashni o'rganadi. O'z fikrini ravon bayon qila oladi. Shu mavzu asosida qo'shimcha materiallar topadi, ulami o'rganadi. O'z fikri va guruh fikrini tahlil qilib bir yechimga kelish malakasini hosil qiladi.

DARSNING BLOK CHIZMASI

	Dars bosqichlari Tashkiliy qism O'tilgan mavzuni takrorlash Yangi mavzuni guruhlar bilan ishlash	Vaqt 3 minut 12 minut 1 5 minut
	Yangi mavzuni mustahkamlash Baholash Uyga vazifa	10 minut 3 minut 2 minut

Darsning borishi I. Tashkiliy qism:

O'quvchilar bilan salomlashish, davomatni aniqlash, sinf tozaligiga

e'tibor qaratish, o'quvchilarni darsga tayyorlash, uyga berilgan vazifalarni tekshirish, O'zbekistonda va dunyoda sodir bo'layotgan yangiliklar bilan (topshiriq berilgan o'quvchilar orqali) tanishtirish.

Darsning jihozlanishi va darsga hozirlik ko'rish **I.Darslik,**

2.Dunyo va O'zbekiston xaritasi

3.Tarqatma materiallar: (topshiriqlar yozilgan kartochkalar)

4. Sinf xonasini guruhlariga ishlashga tayyorlash

Dars turi: Aralash

Dars jarayonida qo'llaniluvchi metodlar: "**Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri**" (fyini "**Blits o'yin**"), "**Tushunchalar mazmuni**" texnologiyalari.

Sinfni guruhlar bilan ishlashga tayyorlash

O'quvchilarni guruhlarda ishlashga tayyorlash uchun dars boshlanishidan awal ularga "**Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri**" (o'yini "**Blits o'yin**"), "**Tushunchalar mazmuni**" texnologiyalari haqida tushunchalar beriladi.

II. O'rganilgan mavzuni ("Toshkentda «Vabo isyoni») **so'rab baholash** 1)

O'quvchilar quyidagi "**Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri**" o'yini texnologiyasi savollarini olib javob beradilar:

T/r	Ma'lumotlar	To'g'ri yoki noto'g'ri	Kalit so'z
1	1892 yil mart oyida Afg'onistonda vabo		Kitob

3	Shahar oqsoqoli Muhammad Yoqub edi		Osmon
4	Qo'zg'olonchilar taxminan 200 kishidan		Atirgul
5	Toshkent shahar hokimi S. Putinsev bo'lgan		Daftar

1. "Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri" o'yini

2 Toshkentda qo'zg'olon 1892 yil 24 iyunda

Suv

6 Vabo kasalligi 1892 yil, 7-iyunda

Handalak

Izoh: Noto'g'ri deb topilgan qatordagi kalit so'zni ayting

2. "Beshta to'g'ri, bitta noto'g'ri" o'yini

T/r	Ma'lumotlar	To'g'ri yoki noto'g'ri	Kalit so'z
1	Vabo isyoni - toshotar voqeasi deb ham		Kitob
2	Toshkentda qo'zg'olon 1892 yil 24 iyunda		Suv
3	Shahar oqsoqoli Muhammad Yoqub edi		Osmon
4	Qo'zg'olonchilar taxminan 300 kishidan		Lola
5	Toshkent shahar hokimi S. Putinsev bo'lgan		Daftar
6	Vabo kasalligi 1892 yil, 7-iyunda		Handalak

Izoh: Noto'g'ri deb topilgan qatordagi kalit so'zni ayting

2) GURUHLARGA TOPSHIRIQLAR:

1-guruhga Mahalliy aholi huquqlarining cheklanishini nimalarda ko'rasiz? 2-guruhga Toshkent qo'zg'olonining boshlanish sabablarini ayting va milliy qadriyatlarga nimalar kirishini izohlang.

3-guruhga Qo'zg'olon qachon boshlandi? Mustamlakachilar va ularga xizmat qiluvchilarning qaysi harakati xalqni tug'yonga keltirdi?

4-guruhga Qo'zg'olon bostirilgandan keyin qanday tadbirlar amalga oshirildi? O'qituvchi guruhlar javoblarini tinglab, umumlashtiradi va o'tilgan mavzuga yakun yasaydi.

III. Yangi dars mazmuni (9-sinf Andijon qo'zg'oloni): O'qituvchi yangi mavzuni tushuntiradi Ma'ruza quyidagi tartibda tushuntiriladi:

- Qo'zg'olonning sabablari
- Qo'zg'olonning boshlanishi
- Qo'zg'olonning bostirilishi
- Qo'zg'olonchilarning xatolari

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash uchun

1. "Tushunchalar mazmuni" texnologiyasidan foydalanish

T/r	Tushunchalar	Mazmuni
1	Eshon	
2	Dukchi	
3	Kazarma	
4	Katorga	

2. "Ha-yo"q" mashqidan foydalanish

a. . XIX asrning ikkinchi yarmida Turkistonda Rossiya imperiyasi o'rnatgan mustamlakachilik tuzumi mahalliy aholini siyosiy huquqlardan mahrum etdi, milliy, diniy qadriyatlarni tahqirladi

b. 1898-yildagi mahalliy xalqlarning mustamlaka jabr-zulmiga qarshi qaratilmagan edi

c. Dukchi eshon mutaassib dindorlardan emas edi

d. Mahalliy aholining mustamlakachilik jabr-zulmlariga qarshi norozilik harakatlarining oshkora qo'zg'olon ko'rinishida boshlanib ketishiga 1898-yil 27-may kuni Muhammad Ali o'z odamlari orqali atrofdagi qishloqlarga xabar tarqatib, qo'zg'olon boshlash vaqti kelganligini e'lon qilishi sabab bo'ldi

e. Dukchi eshon boshchiligidagi qo'zg'olonchilar uchga bo'linib, ularning biriga Ziyovuddin maxsum boshchilik qildi.

f. Qo'zg'olonga Dukchi eshon nomini olgan Muhammad Ali (1846-1898) rahbarlik qildi

g. Andijondagi 1898-yil qo'zg'olonidan keyin podsho Nikolay II Turkiston general-gubernatori general- leytenant A.Vrevskiyini lavozimidan chetlatdi

h. N.Korolkov 1898-yil 20-may kuni qo'zg'olon ko'tarilishining oldini olmaganligi uchun Farg'ona viloyat harbiy gubernatori va bir qancha amaldorlarni lavozimidan bo'shatdi. 9. Dukchi - (*forscha* - yig, duk) - charxning yigirilayotgan ip o'ralib boriladigan qismi. Duk yasovchi hunarmand - dukchi deyilgan.

10. Eshon -xalq orasida obro' qozonmagan diniy rahnamo.

T/r	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Javob										

(Javob quyidagicha)

T/r	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Javob	Ha	Yo'q	YcTq	Yo^q	Yo^q	Ha	Ha	Ha	Ha	Yo^q

V. Dars yakunlanadi va baholanadi

O'quvchilar tomonidan bajarilgan topshiriqlarni o'qituvchi baholash uchun o'quvchilarning uyga berilgan vazifalarni to'g'ri bajarganligi, darsdagi faol ishtiroki e'tiborga olinib baholanadi.

VI. Uyga vazifa Yangi mavzuni darslik bo'yicha o'qib, mavzu oxiridagi savollarga javob tayyorlash

Savol va topshiriqlar

1. Andijon qo'zg'oloni boshlanishi sabablarini sanab bering.
2. Qo'zg'olonning shafqatsiz bostirilganligini qanday dalillarda ko'rish mumkin?
3. Andijon qo'zg'oloni nima uchun mag'lubiyatga uchradi?
4. Bu qo'zg'olonning ahamiyati nimada?

Xulosa

Maktabga ilk qadam qo'ygan bolada qanday hayajon, sevinch va notanish vaziyatlar kuzatilganidek, yangi kelgan yosh o'qituvchi uchun ham shunday holatlar kuzatiladi. Bundan ko'rinib turibdiki yosh pedagoglarning maktabda yaxshi ishlab ketishlari uchun Oliygo'ha olgan bilimlari yetarli bo'lmayapdi. Hind faylasuflari aytganidek tajriba har qanday ish unumdorligini oshiradi. Yosh pedagoglar yetarli tajribani yillar davomida olishlari mumkindir, ammo bugungi kundagi globollashuv jarayoni insonlarda tezlik bilan o'zgarishlarini taqozo etmoqda. Shunday ekan, o'qituvchi maktabda ish boshlashining dastlabki kunlaridan boshlab tajribali o'qituvchilardek darsga tayyorgarlik ko'rishi, dars jarayonida o'zini erkin tutishi, o'quvchilar bilan samarali muloqotga kira olishi va o'quv jarayonida pedagogik texnologiyalardan unumli foydalana olishi kerak bo'ladi. Shunday ekan interfaol metodlardan keng foydalangan o'qituvchilarda dars unumdorligini oshirish imkoniyati kengroq bo'ladi.

Interfaollik asosida darsni tashkil etish shunday kechadiki, bu jarayonda birorta ham o'quvchi chetda qolmaydi, ya'ni ular ko'rgan, bilgan, o'ylagan fikrlarini ochiq-oydin bildirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

O'quvchilar hamkorlikda ishlashda mavzu mazmunini bilish, o'zlashtirishda o'zlarining shaxsiy hissasini qo'shish imkoniyatiga ega bo'ladilar. O'zaro bilimlar, g'oyalar, fikrlarni almashish jarayoni sodir bo'ladi. Bunday holatlar o'zaro

samimiylikni taminlaydi, yangi bilimlar olish, o`zlashtirishga havas ortadi, shu jarayonda bir-birlarini qullab-quvvatlash, o`zaro do`stona munosabatlar vujudga keladi. Buning tarbiyaviy ahamiyati katta. Demak, interfaol darslarni tashkil qilishda o`quv jarayonida yakka tartibda va juft bo`lib ishlash, guruhlarda ishlash, izlanishga asoslangan loyixalar, rolli o`yinlar, axborot manbalari bilan ishlash, ijodiy ishlashdan foydalanish mumkin. O`ylaymizki, ushbu uslubiy ko`rsatma Sizga shu maqsadlarni amalga oshirishga yaqindan yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O`zbekiston Respublikasining “Ta’lim to`g`risida”gi Qonuni, “Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi” 1997yil 29 avgust.
2. I.A.Karimov. Barkamol avlod – O`zbekiston taraqqiyotining poydevori. T. SHarq, 1997Karimov I.A. O`zbekiston XXI asr bo`sagasida: xavfsizlik, taqdid, taraqqiyot shartlari kafolatlari. Toshkent, 1997.
3. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. T., 1999.
4. Ilalov I.N. Tarixiy tadqiqot metodlari va metodologiyasi. Ma’ruzalar matni. Samarkand. 2009.
5. N.Saidahmedov “Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya” T-2002yil.
6. J.G`.Yo`ldoshev., F.Yo`ldosheva., G.Yo`ldosheva “Interfaol ta’lim -sifat kafolati” Toshkent-2008 yil.